

POSTANOWIENIE

16 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Krajewski

na posiedzeniu niejawnym 16 kwietnia 2024 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku L. S.
z udziałem A. B., B. K. i J. K.
o dział spadku i zniesienie współwłasności,
na skutek skargi kasacyjnej A. B.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy
z 23 czerwca 2022 r., II Ca 761/18,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od A. B. na rzecz L. S. 5400 złotych zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 23 czerwca 2022 r. Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w Szubinie z 29 maja 2018 r., oddalił apelacje wnioskodawczyni i uczestników w pozostałym zakresie oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Uczestniczka A. B. wniosła skargę kasacyjną od wskazanego postanowienia, powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz oczywistą zasadność skargi (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W ramach istotnego zagadnienia prawnego, zdaniem skarżącej, rozstrzygnięcia wymaga, czy przy podziale gospodarstwa rolnego należy uwzględniać tylko aktualną sytuację danego gospodarstwa, czy też działania, które mogłyby zostać

podjęte wskutek zniesienia współwłasności w określony sposób. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej ma polegać na zniesieniu współwłasności gospodarstwa rolnego w sposób sprzeczny z zasadami prawidłowej gospodarki rolnej.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną wnioskodawczyni L. S. wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, którego celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa, usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Ograniczenie przesłanek do czterech ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest uzasadnione jedynie w sprawach, w których mogą być zrealizowane te funkcje, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. może być wyłącznie problem o charakterze prawnym, a nie faktycznym lub wynikającym ze stwierdzonych przez skarżącego uchybień sądu. Jego rozstrzygnięcie powinno stwarzać realne i poważne trudności, mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, na tle której zostało sformułowane, a także innych potencjalnych lub rzeczywiście toczących się spraw. Skarżący powinien w tym przypadku przedstawić pogłębioną argumentację. Zagadnienie prawne nie może odnosić się do subiektywnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego (zob. np. postanowienia SN: z 16 maja 2018 r., II CSK 15/18; z 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 552/17; z 19 kwietnia 2018 r., I CSK 709/17,

i z 10 kwietnia 2018 r., I CSK 733/17). Powinno ono zostać sformułowane na tle dokonanych przez sąd ustaleń faktycznych, a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny, tak aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się wyłącznie do samej subsumpcji stanu faktycznego i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN z 31 października 2023 r., I CSK 4205/22, i z 16 listopada 2023 r., I CSK 3355/23).

Skarżąca nie wykazała, aby przedstawione przez nią zagadnienie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy ani innych podobnych spraw. Jest ono sformułowane w sposób oderwany od ustaleń faktycznych przyjętych w sprawie i nie wiadomo, jak jego rozstrzygnięcie miałoby się przekładać na jej rezultat. Dokonując zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego w drodze jego podziału sąd bierze pod uwagę wszelkie okoliczności danego przypadku, w tym skutki ekonomiczne i społeczne dokonywanego podziału (zob. postanowienia SN: z 22 października 2015 r., IV CSK 575/15; z 4 lipca 2019 r., IV CSK 43/18). Sąd może uwzględnić stosunki panujące między dotychczasowymi współwłaścicielami czy możliwości dokonania wzajemnych spłat (zob. postanowienie SN z 8 marca 2023 r., I CSK 4705/22). Mając na uwadze tak elastycznie sformułowane przesłanki, trudno uznać, że rozstrzygnięcie zagadnienia sformułowanego przez skarżącą może coś wnieść do wypracowanych w orzecznictwie zasad znoszenia współwłasności.

Wskazana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka zachodzi wówczas, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze jest dostrzegalna *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego o charakterze elementarnym, polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Do wykazania oczywistej zasadności skargi powinno wystarczyć jedno konkretne twierdzenie, jedna stanowcza, przekonująca od razu teza, wskazująca racje podważające rozstrzygnięcie poddane krytyce i zaskarżeniu. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji

w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (zob. postanowienia SN: z 29 listopada 2022 r., I CSK 4912/22; z 30 listopada 2022 r., I CSK 2735/22; z 20 października 2023 r., I CSK 1612/23; z 26 października 2023 r., I CSK 76/23, i z 31 października 2023 r., I CSK 4805/22).

Zasadność zarzutu zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego w sposób sprzeczny z zasadami gospodarki rolnej jest co najmniej nieoczywista. Sąd drugiej instancji starannie rozważył społeczno-gospodarcze przeznaczenie dzielonego gospodarstwa, mając na względzie zasady prawidłowej gospodarki. W szczególności wziął pod uwagę, iż gospodarstwo od lat nie służy prowadzeniu działalności rolniczej mogącej stanowić podstawowe źródło utrzymania, a powierzchnia gospodarstwa nie zapewni dochodów pozwalających na utrzymanie się rolnika niezależnie od sposobu zniesienia współwłasności. Dokonując podziału, Sąd uwzględnił sytuację finansową uczestniczki A. B. w kontekście możliwości dokonania spłaty na rzecz wnioskodawczynie L. S.. Wziął także pod uwagę konieczność zapewnienia mieszkania dotychczasowym współwłaścicielom i członkom ich rodzin oraz ich sytuację życiową. Podkreślić należy, że przy podziale gospodarstwa rolnego Sąd drugiej instancji bazował na opiniach kilku biegłych. Ich analiza dokonana przez Sąd w zaskarżonym wyroku nie budzi zastrzeżeń.

Ze wskazanych przyczyn należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 520 § 3 oraz art. 98 § 1, 3 i 4, art. 99 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a także § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 5 pkt 1, § 6 pkt 1, § 2 pkt 7 oraz § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

[SOP]

[ms]

